

KUBILIUS JUOZAS

Gimė 1878 12 28 Tindžiuliuose Rokiškio rajone, mirė 1917 03 17 Sankt Peterburge, Rusijoje

Visuomenė veikėjas, publicistas

Gimė ūkininko šeimoje. Lankė Panemunėlio rusų pradžios mokyklą. 1892-1896 m. mokėsi Mintaujos (Jelgava) gimnazijoje, bet buvo pašalintas už atsisakymą melstis rusiškai. 1898 m. išlaikė brandos atestato egzaminus Rygoje. 1900 m. įstojo į Kauno kunigų seminariją, tačiau po 2 m. iš jos už lietuvišką veiklą pašalintas. 1909 m. baigė Aukštuosius sąsąskaitybės kursus Sankt Peterburge.

Dar prieš išvykdamas į Mintaujos gimnaziją ir atostogaudamas, dirbo švietėjo darbą Panemunėlio apylinkėse. 1893 m. kartu su kitais režisavo pirmąjį slaptą vaidinimą J. Tumo-Vaižganto pjesę „Napidėjus nēr ko kasti“, suvaidintą Naujikų kaimo kloyime. 1894-1895 m. kartu su J. O Širvydu įsteigė slaptą „Žvaigždės“ draugiją, rinko tautosaką, rengė vaidinimus, platino slaptą lietuvišką spaudą. 1896-1898 m., grįžęs į tėviškę iš Mintaujos, atidarė slaptą kaimo jaunimo mokyklą. 1897 m. tėviškėje įsteigė švietėjišką „Žiburėlio“ būrelį. Už vaikų mokymą buvo įskųstas ir kratytas, bet įkalčių nerado.

1903 atvyko gyventi į Panevėžį, mokė vaikus vakarais slaptoje lietuviškoje mokykloje. 1905 m. išrinktas į Didįjį Vilniaus seimą. 1906 05 10-1906 07 21 buvo Rusijos I Valstybės Dūmos narys. Su kitais Suomijoje, Vyborge pasirašė atsisaukimą, už tai buvo nuteistas. 1908 m. tris mėnesius kalėjo Kryžių kalėjime Sankt Peterburge. Grįžęs iš kalėjimo, dirbo „Lietuvos ūkininko“ redakcijoje. Po sąsąskaitybės kursų baigimo sunkiai dirbo žydų banke, vėliau įsidarbino Vilniaus lietuvių savitarpinės pašalpos draugijoje buhalteriu. 1912 01 01 pradėjo dirbti „Vilties“ laikraščio administratoriumi.

Prasidėjęs Pirmajam pasauliniam karui, pasitraukė į Rusiją. 1915-1917 m. buvo Lietuvių draugijos nukentėjusiems dėl karo šelpti išdininkas. 1916 m. Sankt Peterburge kartu su Vaižgantu įkūrė Tautos pažangos partiją ir buvo jos pirmininkas.

1929 m. išleistas jo publicistinių straipsnių rinkinys „Viltininko mintys“.

Bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje: „Balsas“, „Draugija“, „Lietuvos ūkininkas“, „Lietuvos žinios“, „Šaltinis“, „Vadovas“, „Vilniaus žinios“, „Viltis“ ir kt.

Knygos

Koksai turėtų būti mūsų krašto atstovas / [pirmosios dūmos atstovas Juozas Kubilius]. – [Vilnius] : [„Lietuvos ūkininko“ red.], [1906] (Vilniuje : Juozapo Zavadzko sp.). – [2] p. ; 29 cm

Viltininko mintys / Juozas Kubilius ; suredagavo J. Tumas. – Kaunas : T.J. „Jaunosios Lietuvos“ leidinys, 1929 (Kaunas : „Spindulio“ b-vės sp.). – 344 p., [1] portr. lap. : portr.

Šaltiniai

Lietuva. - Vilnius, 2008-2015. - [T.] 3, 2012, p. 427.

Lietuvių enciklopedija. - Boston, 1953-1985. - T. 13, 1958, p. 261.

Lietuvių literatūros enciklopedija. - Vilnius, 2001. - P. 253.

Visuotinė lietuvių enciklopedija. - Vilnius, 2001-2015. - [T.] 11, 2007, p. 178.

Aukštaičių akademijos mokslinės konferencijos "Aukštaitija ir teatras", įvykusios 1999 m. sausio mėn., medžiaga. - Vilnius, 1999. - P. 24-27.

Bielskis P. Lietuvos kloyimo teatras. - Klaipėda, 1999. - P. 124-126, 207, 252.

Čepėnas P. Naujųjų laikų Lietuvos istorija. - Vilnius, 1992. - T. 1, 1992, p. 75, 301, 402, 408.

Dek, širdie, ant amžinojo aukuro.... - Vilnius, 1999. - P. 21-25.

Yla S. Vardai ir veidai mūsų kultūros istorijoje. - [Chicago, Ill.], 1973. - P. 224-273.

Kaluškevičius B., Misius K. Lietuvos knygnešiai ir daraktoriai, 1864-1904. - Vilnius, 2014. - [D. 1], P. 244.

Levandavičiūtė O. Dievui, parapijai, Lietuvai. - Vilnius, 2014. - P. 85-90.

Lukoševičius V. Liberalizmo raida Lietuvoje. - Vilnius, 1995. - P. 300-324.

Panemunėlis / [sudarytojai Venantas Mačiekus, Povilas Krikščiūnas]. - Vilnius, 2011. - D. 2, p. 1464-1468.

Pranskūnas J. Panemunėlio kraštas ir jo žmonės. - Rokiškis, 1996. - P. 22.

Vaižgantas J. Raštai. – Vilnius, 1994-. – T. 13, 2001, p. 90.

Vanagas V. Lietuvių rašytojų sąvadas. - Vilnius, 1987. - P. 129

Akademikas. - 1937, Nr. 6 (bal. 10), p. 137-138.

Ateitis. - T. 1, Nr. 4 (1913), p. 164-165.

Diena. - 1932, lapkr. 20, p. 3.

Gimtasis Rokiškis. - 1994, saus. 20, p. 3; 2008, spal. 21, p. 4.

Gimtinė. - 1997, kovo 1-31, p. 6; 2003, gruod. 1-31, p. 7; 2007, kovo 1-31 (Nr. 3), p. 5.

Jaunoji karta. - 1932, Nr. 23, p. 471.

Kultūros barai. - 2000, Nr. 1, p. 73-78.

Laikas ir įvykiai. - 1989, Nr. 23 (gruod.), p. 10-11.

Lietuvos žinios. - 1910, bal. 3 (16) (Nr. 27), p. 1.

Literatūra ir menas. - 1997, kovo 1, p. 12.

Panevėžio rytas. - 1995, gruod. 15, p. 7.

Prie Nemunėlio. - 1995, Nr. 14, gruod., p. 5.

Vadovas. - T. 14, Nr. 56 (1913), p. 462-463; T. 15, Nr. 59 (1913), p. 275-286.

Vairas. - 1914, Nr. 15, įdėt. lap.

Viltis. - 1910, saus. 15 (28) (Nr. 6), p. 1.

Voruta. - 1997, vas. 1-6, p. 11.